

NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU IEVAINOJAMĪBA TERORISMA FINANSĒŠANĀ

Kas ir terorisma finansēšana?

Terorisma finansēšana ir jebkāda veidā iegūtu (gan likumīgu, gan noziedzīgu) finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana ar mērķi tos izmantot (vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti), lai veiktu terorismu, ceļošanu terorisma nolūkā, iesaistīšanos teroristu grupā, tās organizēšanu vai vadīšanu, personas vervēšanu, apmācīšanu vai apmācīšanos terorismam vai konkrētas citas darbības. Terorisma finansēšana ir arī jebkāda veidā iegūtu finanšu līdzekļu (gan likumīgu, gan noziedzīgu) vai mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana teroristu grupas vai atsevišķa terorista rīcībā. Būtiski uzsvērt, ka terorisms un terorisma finansēšana ir savstarpēji saistītas – terorisma finansēšana nepastāvētu, ja nebūtu terorisma, un teroristiem ir nepieciešams finansējums, ko tie iegūst dažādos veidos, tai skaitā, piesaistot un izmantojot arī likumīgi iegūtus līdzekļus.

NVO atbildība

Nevalstisko organizāciju (NVO) sektoram (biedrībām un nodibinājumiem, arī fondiem) ir pienākums nodrošināt, lai to iegūtie līdzekļi netiktu novirzīti teroristu organizācijām. NVO visā pasaulē ir atzītas par neaizsargātām terorisma finansēšanas jomā, tāpēc tiesību aktiem, kas reglamentē NVO, jābūt tādiem, lai šīs organizācijas nevarētu ļaunprātīgi izmantot terorisma finansēšanai. Terorisma finansēšanas pārtraukšana ir būtisks elements vispārējā cīņā pret terorismu, kam nepieciešama cieša sadarbība starp izlūkošanas un tiesībsardzības iestādēm, NVO un finanšu sektoru.

Galvenie riski NVO sektorā

Labdarība un starptautiskā sadarbība ir svarīga vairāku NVO darbības daļa, tomēr jāizsver arī iespējamie riski - terorismu atbalstošas organizācijas NVO labo darbu un sabiedrības uzticību var ļaunprātīgi izmantot noziedzīgām darbībām. NVO var tikt izmantota, arī tās biedriem to neapzinoties, lai piesaistītu līdzekļus un vēlāk tos novirzītu, slēpjot patieso saņēmēju un izlietojuma mērķi. NVO var tikt iesaistītas jebkurā no noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas (NILLTF) shēmas posmiem:

- 1. līdzekļu vākšana** – NVO var tikt iesaistīta līdzekļu vākšanā no fiziskām personām, juridiskām personām un citām NVO, t.sk. no personām un organizācijām, kas saistītas ar NILLTF;
- 2. līdzekļu legalizācija** – NVO var tikt iesaistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, sapludinot šādus līdzekļus ar legāli iegūtajiem līdzekļiem, veicot līdzekļu iemaksu kredītiestāžu kontos, veicot pārskaitījumus vai citas finanšu darbības;
- 3. līdzekļu sadale** – legalizētie līdzekļi tiek novirzīti ar NILLTF saistītām personām vai organizācijām vai to interesēs.

Teroristu grupas var izveidot šķietamas "labdarības" organizācijas, lai piesaistītu līdzekļus un atbalstītu savus biedrus un mērķus. Darbība konflikta zonās, kā arī šādu zonu pierobežu teritorijās, kur terorisma draudi ir augsti (piemēram, Sīrijas un Turcijas pierobežā), pastiprina terorisma finansēšanas risku. Teroristi bieži izmanto maldināšanu, lai maskētu savas darbības, jo īpaši konflikta reģionos. Jūsu NVO darbinieki var neapzināti vai apzināti uzturēt saikni ar teroristu organizāciju, kā rezultātā jūsu organizācija var tikt izmantota dažādiem mērķiem, tostarp, piemēram, sniedzot loģistikas atbalstu teroristu organizācijai. Atbildīgajām valsts iestādēm var nebūt iespēja uzraudzīt darbības ārvalstīs, tāpēc jums jāņem vērā šis risks un jāveic pasākumi, lai to pārvaldītu.

ZIEDOJUMI NVO

ne vienmēr tiek veikti laba mērķa vārdā. Ir daži brīdinājuma signāli, kas NVO jāzina par terorisma finansēšanu, piemēram, lieli skaidras naudas vai neparasti anonīmi ziedojumi.

LĪDZEKĻU NOVIRZĪŠANA

ir zīmīgs NVO ļaunprātīgas izmantošanas veids. Teroristu organizācijas var izmantot sarežģītas shēmas, lai likumīgi pārvietotu līdzekļus globālajā finanšu sistēmā.

STARPTAUTISKĀS OPERĀCIJAS

var padarīt pret teroristu organizācijām neaizsargātas tās NVO, kas darbojas vairākās valstīs.

DARBĪBA KONFLIKTU ZONĀS,

kur terorisma draudi ir augsti, pastiprina terorisma finansēšanas risku. Teroristu organizācijas var pārņemt kontroli jūsu organizācijā, un jūsu NVO darbinieki var neapzināti vai apzināti sniegt loģistikas atbalstu teroristu organizācijai.

NODARBOŠANĀS AR LABDARĪBU

var piesaistīt teroristu organizācijas, kas vēlas izlikties par legālām organizācijām un ļaunprātīgi izmantot sabiedrības uzticību NVO.

Brīdinājuma signāli, kas jāņem vērā

Naudas ziedojumi

Lieli ziedojumi skaidrā naudā no nezināmiem avotiem un bez paskaidrojumiem var liecināt par terorisma finansēšanu.

Netipiski ziedojumi*

Ziedojumi, kas ir ievērojami lielāki nekā parasti, vai ziedojumi, kas veikti neparastā veidā, var liecināt par terorisma finansēšanu.

Anonīmi ziedojumi

Anonīmi ziedojumi, kas veikti bez identificējošas informācijas vai ar nepatiesu informāciju, var liecināt par terorisma finansēšanu.

Sankciju sarakstos iekļauto personu veiktie ziedojumi

Ziedojumi no personām vai organizācijām, kas starptautisko vai nacionālo sankciju sarakstos.

Ziedojumi, kas saņemti no ar labdarību nesaistītiem avotiem

Ziedojumu pieņemšana no avotiem, kas nav daļa no jūsu parastā ziedotāju loka vai ar kuriem jūsu organizācijai iepriekš nav bijusi saistība.

Ziņošanas pienākums

Ja ir aizdomas par terorisma finansēšanu, ir svarīgi nekavējoties par to ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam. Neziņošana var radīt nopietnas sekas, tostarp kriminālatbildību un kaitējumu organizācijas reputācijai. Ziņojot jāsniedz pēc iespējas sīkaka informācija par aizdomīgo darbību vai darījumu, tostarp informācija par ziedotāju, līdzekļu avotu, ziedojuma summu un cita būtiska informācija (apliecinoši dokumenti, e-pasta sarakstes, utt.). Savukārt, ja ir aizdomas par terorisma draudiem, nekavējoties jāziņo Valsts drošības dienestam.

* Šie signāli ne vienmēr nozīmē, ka labdarības organizācija ir iesaistīta terorisma finansēšanā, taču tiem vajadzētu rosināt turpmāku izmeklēšanu un pienācīgu rūpību, lai pārliecinātos, ka organizācija neapzināti neatbalsta teroristu darbības.

Pasākumi risku mazināšanai

Iekšējās kontroles pasākumu ieviešana, lai novērstu terorisma finansēšanas riskus, jāveic iespējamo risku identificēšana un novērtēšana, jāievieš iekšējās procedūras, kas būtu regulāri pārskatāmas un atjaunojamas. Nepieciešama finanšu pārvaldības sistēma, kas ietver detalizētu ieņēmumu un izdevumu uzskaiti, un jānodala pienākumi. Tas novērstu teroristu vai to atbalstītāju ļaunprātīgu NVO izmantošanu.

Pārredzamības nodrošināšana - skaidra organizācijas darbība (nodarbošanās un darījumu definēšana), finansējuma avoti (regulāra finanšu pārskatu publicēšana, ietverot visaptverošu ieņēmumu un izdevumu sadalījumu), un gada pārskati nodrošinās, ka teroristu organizācijām būs grūti izmantot NVO, slēpjot savus ziedojumus un maskējot savu darbību kā likumīgu labdarības darbu.

Izvairīšanās no skaidras naudas darījumiem - darījumiem izmantojot finanšu iestāžu pakalpojumus, tiek mazināta iespēja veikt krāpnieciskus darījumus un legalizēt nelikumīgi iegūtus līdzekļus.

Avota identificēšana - ja strādājat ar lieliem ziedojumiem skaidrā naudā, pievērsiet uzmanību gadījumiem, kuros nav iespējams identificēt līdzekļu avotu vai to pienācīgi pārbaudīt. Naudas ziedojumus var būt grūti izsekot, tādējādi teroristiem ir vieglāk pārvietot līdzekļus pāri robežām vai izmantot tos nelikumīgiem mērķiem.

Atbildība par terorisma finansēšanu

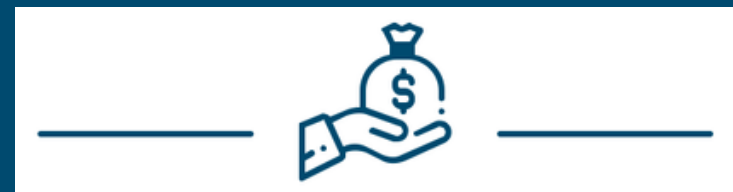
Par terorisma finansēšanu soda ar mūža ieslodzījumu vai ar brīvības atņemšanu uz laiku no 8 līdz 20 gadiem, ar vai bez mantas konfiskācijas, un ar probācijas uzraudzību uz laiku līdz 3 gadiem vai bez tās.

Juridiskajai personai var noteikt šādus piespiedu ietekmēšanas līdzekļus:

- 1) likvidācija;
- 2) tiesību ierobežošana;
- 3) mantas konfiskācija;
- 4) naudas piedziņa (trīsdesmit līdz simt tūkstošu Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmērā).

Piemēra analīze

Tiek izveidota NVO, lai sniegtu palīdzību un vāktu ziedojumus cilvēkiem, kas cietuši no ārvalstu konfliktiem. NVO savāktie līdzekļi tiek pārskaitīti labdarības vai reliģiskajām organizācijām, kas darbojas ārvalstīs. Tomēr šie līdzekļi līdz savam mērķim nenonāk un tiek nodoti personām vai organizācijām, kas ir saistītas ar terorismu. Nav tiešas saiknes starp vietējo NVO un teroristu organizācijām, tomēr šāda rīcība rada bažas par līdzekļu nonākšanu teroristu rokās un turpmāku to izmantošanu teroristiskiem nolūkiem.

Kā labdarības organizācijai jums, iespējams, ir labas attiecības ar ziedotājiem, partnerorganizācijām un labuma guvējiem, kuri parasti atbalsta jūsu organizāciju labticīgi. Tomēr pastāv praktiski riski, kas padara jūsu organizāciju ievainojamu pret ļaunprātīgu izmantošanu terorisma finansēšanas mērķiem. Ir svarīgi, lai jūs saprastu, ar kādiem konkrētiem terorisma finansēšanas riskiem jūsu organizācija saskaras, un veiktu atbilstošus pasākumus, lai mazinātu šo risku. Piemēram, pastāv lielāks ļaunprātīgas izmantošanas risks NVO, kas sniedz pakalpojumus vietās, kurās ir terorisma draudi. Ja jūsu organizācija darbojas šādā vidē, ir lietderīgi mazināt risku, veicot riska novērtējumu un dažādus risku mazināšanas pasākumus.

Vairāk informācijas: <https://fid.gov.lv/lv/darbibas-jomas/terorisma-finansesanas-noversana>

Informatīvo materiālu izstrādājis Finanšu izlūkošanas dienests sadarbībā ar Valsts drošības dienestu.

Uzzini vairāk:

www.fid.gov.lv/lv www.vdd.gov.lv www.fatf-gafi.org
Finanšu darījumu darba grupas (FATF) rekomendācijas